

Den 19. januar 2022

Kemiindsats 2022-25

Regeringen, Venstre, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Nye Borgerlige, Liberal Alliance, Frie Grønne, Alternativet og Kristendemokraterne er enige om en ambitiøs indsats på kemiområdet i de kommende fire år.

Kemikalier findes overalt i vores dagligdag og spiller en fundamental rolle i de fleste af vores aktiviteter, fordi de indgår i praktisk taget alt omkring os. Kemikalier er både problem og løsning. For samtidig med, at produktion og forbrug af skadelige kemikalier påvirker vores sundhed og miljøet, står i vejen for den cirkulære økonomi og skader klimaet og biodiversiteten, så er kemikalier også de bærende elementer i lavemissions- og nulemissionsteknologier samt energi- og ressourceeffektive teknologier, materialer og produkter.

Så når vi håndterer skadelig kemi, bidrager vi samtidig til de store dagsordener i disse år.

Kemikalier indgår i så godt som alle de produkter, vi omgås med, og er en uundværlig del af vores liv - både nu og i fremtiden. Kemikalier gør det ganske enkelt muligt at leve de liv, vi ønsker, og også at omstille vores økonomi til en mere bæredygtig fremtid, hvis vi bruger kemien klogt. Men 84% af europæerne er bekymrede for kemikalier i hverdagsprodukters effekt på sundheden og 90% er bekymrede for deres effekter på miljøet. Samtidig stiger den globale produktion og handel med kemikalier og varer, og befolkningsundersøgelser viser, at stadigt flere skadelige kemikalier findes i kroppen og i blodet.

Regeringen og aftalepartierne er enige om at forebygge og minimere forekomsten af skadelige stoffer i miljø og mennesker.

Regeringen og aftalepartierne er derfor enige om følgende vision: at arbejde hen imod et giftfrit miljø, hvor kemikalier produceres og anvendes på en måde, der beskytter miljøet, biodiversiteten og de nuværende og kommende generationer mod skadelige kemikalier, og hvor overgangen til produktion og anvendelse af sikre og bæredygtige kemikalier understøttes. Regeringen og aftalepartierne er enige om, som et middel hertil, at arbejde for, senest 2025 er truffet beslutninger om en definition af sikre og bæredygtige kemikalier, og at de mest skadelige kemikalier skal udfases i forbrugerprodukter senest 2025, som led i gennemførelsen af EU's Kemikaliestrategi. Regeringen vil tidligst muligt og senest i foråret 2023 præsentere de overordnede principper for aftalepartierne, som regeringen vil arbejde for, når definitionen af sikre og bæredygtige kemikalier skal fastsættes i EU.

Regeringen og aftalepartierne arbejder for ovennævnte vision og vil i arbejdet hermed være opmærksomme på hensyn til fødevarer, grund- og drikkevand, indeklime, arbejdsmiljø, luftkvalitet, vandrammedirektiv og havstrategi.

1. Ansvarlig grøn kemi i en bæredygtig verden

Kemikalier skal reguleres i EU og FN. Med EU's Kemikaliestrategi anerkender Kommissionen, at den retning for kemikaliepolitikken, vi har kæmpet for fra dansk side i mange år, er væsentlig for at sikre mennesker og miljø mod skadelig kemi. Gennemførelsen af EU's Kemikaliestrategi bliver en absolut hovedindsats de kommende 4 år. Det vil kræve en betydelig indsats at sætte dansk fingeraftryk på forhandlingerne, så det sikres, at fremtidens EU regler lever op til visionerne. Gennemførelsen forventes at indebære behov for ændring af stort set al EU lovgivning på kemi-området, når det gælder forbrugerprodukter, og fokus for det danske arbejde flytter i de kommende år væk fra konkrete kemikalierereguleringer alene af den grund. Kemi i fødevarer er overordnet set velreguleret, men for at hjælpe virksomheder med at løfte ansvaret for sikre fødevarer og for at gøre kontrol nemmere og mere ensartet, er der et behov for mere detailregulering og viden.

Kemikaliestrategien skal implementeres i samme periode, som Kemiindsats 2022-2025 forløber. Kemiindsats 2022-2025 er derfor det centrale redskab til at sikre, at danske mærkesager og prioriteter indgår i fremtidens kemikaliereregler og -politik. Centrale fokusområder er:

- Alle skadelige kemikalier skal ud af forbrugerprodukter.
- Børn, andre sårbare grupper og arbejdstagere skal beskyttes bedre.
- Gør 'ingen data om kemikalier – intet marked' en realitet.
- Der skal udvikles et bæredygtighedskoncept for kemikalier.
- Det globale marked kræver stærk global kemikaliereregulering og -håndtering.
- Skærpet regulering af fødevarekontaktmaterialer og kemiske forureninger i fødevarer.

2. Et giftfrit miljø, sikre fødevarer, sikre danske arbejdspladser og trygge forbrugere – håndtering af skadelig kemi

Vi bliver udsat for skadelig kemi, når vi passer vores arbejde, og når vi lever vores liv som borgere i det moderne samfund, ligesom miljøet belastes af brugen af kemikalier. Vi og vores børn skal leve trygt i en sund og sikker hverdag uden at blive udsat for skadelig kemi, og vi skal sammen passe på vores omgivende miljø. Når vi sikrer velfærd for alle, må det ikke ske på bekostning af sikkerheden i forhold til skadelig kemi. Vi skal fastholde det høje beskyttelsesniveau og sørge for, at skadelige kemiske stoffer og produkter håndteres, så de ikke udgør en risiko. Vi skal præge den fælles EU regulering, så vi øger tempoet, og så danske mærkesager om fx allergi og hormonforstyrrende stoffer forbliver højt på dagsordenen.

Der skal tages højde for cocktaileffekter af kemikalier i al relevant lovgivning, herunder i EU's generelle kemikalieforordning REACH, og for fx legetøj, kemiske forureninger i fødevarer, fødevarekontaktmaterialer, elektronik, detergenter og kosmetik – fordi der er kemi i alt, hvad vi omgiver os med. Under den gældende aftale har Fødevareministeriet fået udviklet en "cocktail calculator" [cocktail-beregner], som er et nyt værktøj, der gør det muligt at beregne virkningen af mange kemiske stoffer på én gang. I denne aftale skal indsatsen videreføres ved at arbejde for, at man i risikovurderingen af enkeltkemikalier tager højde for, at man udsættes for mange kemikalier fra forskellige kilder, og introducerer en ekstra sikkerhedsfaktor for cocktaileffekter, hvor det er nødvendigt, og i første omgang i EU's generelle kemikaliereregulering REACH.

Vi skal forbyde de mest skadelige stoffer i forbrugerprodukter. Automatisk forbud mod flere stoffer i forbrugerprodukter skal indføres så hurtigt som muligt. Og kun anvendelser, der er essentielle for samfundet, skal tillades. Forbuddet skal gælde på tværs af sektorer for fx fødevarerkontaktmaterialer, legetøj, kosmetik, tekstiler mv. Forbuddet skal udvides til at gælde hormonforstyrrende stoffer og de mest miljøfarlige stoffer og senere udvides til at omfatte stoffer, der skader vores immun- og nervesystem. Indtil dette er på plads, skal stofferne reguleres efter en gruppetilgang i stedet for enkeltvis.

Vi skal gå forrest, så forbud mod alle fluorstoffer i alle ikke-essentielle anvendelse bliver en realitet i EU. Og vi skal tage initiativ til at igangsætte arbejde, som kan føre til regulering, der kan reducere hudallergi ikke bare i Danmark, men i hele EU og give store samfundsøkonomiske gevinster som følge af færre tilfælde af allergi.

Når der kommer ny viden om skadelige kemikaliers effekter på miljø og sundhed, skal kemikalierereglerne revideres. Vi skal fortsat både dele vores viden og arbejde med andre lande om at regulere skadelige kemikalier bl.a. så vi undgår, at kemikalier udgør en barriere for genanvendelsen og ved at samtænke på tværs af sektorer.

Innovation og nytænkning i virksomhederne gør udfasningen af skadelige kemikalier mulig og udvikler mere bæredygtig brug af kemikalier i fremtiden. Denne omstilling fremmes og støttes af en række aktiviteter under EU's kemikaliestrategi for bæredygtighed, og danske forskere bidrager via PARC partnerskabet under Horizon til udviklingen af sikre og bæredygtige kemikalier, så produkter designes bæredygtigt fra start til at kunne indgå i den cirkulære økonomi og skadelig kemi ikke indgår i kredsløbet. MUDP-programmet bidrager til konkrete udviklingsprojekter, der også understøtter danske virksomheders innovative bidrag på kemikalieområdet. I MUDP-strategien for 2020-2023 er det understreget, at der er brug for teknologiudvikling, der fremmer udfasning af skadelige kemikalier og som kan nedbringe miljø og menneskers udsættelse for skadelige kemikalier – både ift. enkelte kemiske stoffer og grupper af stoffer, som fx ophobes i naturen, er kræftfremkaldende eller hormonforstyrrende.

Det vedvarende danske fokus på at nedsætte risikoen fra skadelig kemi har givet Danmark en førerposition i EU. Også på den globale scene er vi med fremme i forreste række, når fælles globale aftaler indgås og ændres. Produktion og handel med kemikalier og produkter er et globalt kredsløb. Danmark arbejder for at få en stærk kemikaliereregulering globalt og at sikre et globalt bæredygtigt forbrug, produktion og håndtering af kemikalier i hele deres livscyklus. Produkter på det danske marked skal være sikre, uanset om de produceres i EU eller globalt, og den grænseoverskridende forurening skal begrænses mest muligt.

Det skal også være sikkert for forbrugerne at handle online. Hver fjerde dansker forventes at handle mere online i 2021, og danske forbrugeres e-handel i udlandet er steget hvert år frem til coronakrisen. Der forventes derfor fremadrettet en yderligere stigning i e-handel fra udlandet. Flere undersøgelser peger på, at produkter som handles på udenlandske online platforme, i stor udstrækning ikke overholder de krav, der stilles til produkter i EU. Vi skal derfor klæde danske forbrugere på, så de ved, hvilke risici der er forbundet ved at handle på udenlandske online platforme. Vi skal arbejde for, at lovgivningen i så vid udstrækning som muligt omfatter producenter, importører og online platforme, så produkterne bliver sikre, og så skal produkter på disse platforme kontrolleres for ulovlig kemi.

Vi skal være tæt på danskerne, når vi kommunikerer om skadelige kemikalier i fødevarer, forbrugerprodukter, på arbejdspladsen eller i miljøet, for danskerne skal kunne være trygge i en hverdag uden skadelig kemi. Vi skal informere nuanceret, så vi ikke skræmmer forbrugerne, men hjælper dem til den mest hensigtsmæssige adfærd, så de undgår skadelig kemi. Kortlægning og risikovurdering af skadelig kemi i forbrugerprodukter og informationskampagner om kemi i produkter er alle elementer, som skal prioriteres i Kemiindsatsen. Vi skal hjælpe og vejlede virksomhederne i at

have styr på kemien. Vi skal nemt kunne skaffe os den viden, der skal til for at træffe sunde valg i hverdagen, og vi skal hele tiden blive bedre til at udnytte de nye kommunikationsveje, hvor det giver bedst mening, fx ved øget brug af webinarer.

Og så skal vi selvfølgelig passe særligt på de mest udsatte, nemlig børnene, de gravide og de ufødte. Det skal være trygt at være forbruger i almindelighed og være gravid eller barn i særdeleshed.

Forbrugerrådet TÆNK Kemi fungerer som den uafhængige vagthund på kemiområdet, som aftalepartierne er enige om skal være en del af en samlet forbrugerindsats i kemiindsats 2022-25. Derfor styrkes TÆNK Kemis indsats ved, at der bevilges 18,4 mio. kr. til deres arbejde i de kommende 4 år. Det er hensigten med styrkelsen, at TÆNK Kemi skal fortsætte det gode arbejde omkring kemi i forbrugerprodukter. Projektbeskrivelse 2022-25 for Forbrugerrådet TÆNK Kemi skal godkendes af aftalepartierne, og i projektbeskrivelsen fastlægges retningslinjer for TÆNK Kemis arbejde i de 4 år, herunder for

- samtænkning af TÆNK Kemis omfattende og formålstjenlige kortlægning og test af forbrugerprodukter og Miljøstyrelsens forbrugerprogram,
- oversendelse af kopier af testrapporter fra laboratorieanalyser til Miljøstyrelsen,
- forbedring af app'en "Kemiluppen", herunder udvidelse med nye produktgrupper og udbredelse af brugen, og
- gennemførelse af 2 større informationskampagner på hver 1 mio. kr. målrettet forbrugere - forslag til kampagneemner godkendes af Miljøministeriet og sendes til aftalepartierne til orientering.

3. Et solidt fagligt grundlag – troværdigt, relevant og kompetent forarbejde til en ansvarlig og retfærdig kemikaliepolitik

Der er stadig stor mangel på viden om, hvor skadelige de kemikalier, vi bruger, er, og hvordan og hvor de bruges. Størstedelen af de kemikalier, der bliver brugt, ved vi ikke nok om. Dermed mangler vi også viden om risikoen ved at bruge dem. Heldigvis får vi stadig mere og mere viden om kemikalierne, og hvordan de påvirker os. Det skyldes dels den store indsats i EU, hvor vi bl.a. gennem arbejdet med de to store forordninger REACH og CLP får kortlagt og vurderet de kemikalier, vi bruger.

Et solidt fagligt grundlag er forudsætningen for, at myndighederne kan træffe beslutninger til gavn for samfundet. Danmark går med forrest i arbejdet med at tilvejebringe det nødvendige faglige fundament for en ansvarlig kemikaliepolitik. Fordi det er vigtigt, og fordi vi kan. Vi ved, at det danske arbejde på kemikalieområdet betyder flere raske og sunde mennesker og et renere miljø. Vi ved også, at en retfærdig kemikaliepolitik betyder sunde arbejdspladser og konkurrencedygtige danske virksomheder.

Dansk viden skal danne grundlag for EU-regulering. Der er stadig meget store huller i vores viden om, hvordan kemiske stoffer kan påvirke vores sundhed og miljøet. Derfor er der behov for at fortsætte forskning, udvikling og videnopbygning om de kemiske stoffer, deres effekter og risikoen forbundet med at bruge dem. Der skal bl.a. fastsættes nye og ske revurdering af gamle miljøkvalitetskriterier i vand. Det er vigtigt, at vi prioriterer den forskning og videnopbygning, som giver grundlag for at beskytte danskerne og miljøet mod skadelige kemikalier og spiller ind til reguleringsarbejdet. Derfor er det også vigtigt, at vi fortsat prioriterer Center for Hormonforstyrrende Stoffer, Videncenter for Allergi og forskningen i kemiske stoffer i fødevarer på DTU Fødevarerinstitutionen højt og udvikler og optimerer testmetoder, som kan udpege de skadelige kemikalier.

Forskning i kemikalier, herunder biomonitoring, sker på mange forskningsinstitutioner i Danmark, og i forskningsprojekter, der også involverer samarbejde og samfinansiering uden for Danmarks grænser, f.eks. via det fælles EU forskningsprogram Horizon og det nye partnerskab herunder om risikovurdering af kemikalier, PARC.

Aftalepartierne er enige om fortsat biomonitoring i den kommende periode og om en ny indsats med henblik på at

- 1) Få et overblik over eksisterende biomonitoringsundersøgelser i Danmark, herunder et overblik over, hvilke stoffer, der er målt for, og hvad resultaterne viser.
- 2) Syntetisere viden fra det europæiske biomonitoringsprogram HBM4EU, da det må formodes, at biomonitoringsdata fra andre EU lande kan bruges som en god indikator for den danske befolknings udsættelse for kemiske stoffer.
- 3) Anbefale opfølgende arbejde, der skal afklare følgende:
 - a. Giver resultaterne anledning til, at myndighederne bør følge op på navngivne kemiske stoffer mhp. at begrænse befolkningens udsættelse for disse?
 - b. Giver resultaterne anledning til, at der bør igangsættes yderligere biomonitoring af specifikke kemiske stoffer? I givet fald vil igangsættelse af biomonitoring indgå i prioriteringen af arbejdet i kommende arbejdsprogrammer under EU forskningsprogrammet PARC, som omfatter en række danske forskningsinstitutioner, herunder Rigshospitalet og Aarhus Universitet.

En væsentlig forudsætning for al regulering, kontrol og vejledning om kemi i fødevarer er solide risikovurderinger baseret på viden om toksicitet og eksponering. Danske virksomheder, forbrugere og myndigheder skal have direkte adgang til den nyeste forskning på kemiområdet, for at give det bedst mulige grundlag for at sikre forbrugernes sundhed og sikkerhed.

4. Håndhævelse –kompetent tilsyn og mærkbare og retfærdige sanktioner

Overtrædelse af fødevarer- og kemikalierreglerne udsætter mennesker og miljø for skadelig kemi og medfører unfair konkurrencevilkår for virksomheder, der overholder reglerne, herunder også ved import fra lande uden for EU. Det skal ikke kunne betale sig at snyde. Fælles international regulering globalt og i EU og gennemslagskraftig håndhævelse af reglerne er forudsætningen for en retfærdig og ansvarlig kemikaliepolitik. Derfor er Kemikalieinspektionen også opnormeret i det seneste år, og med indsatsen her er der samlet set tale om en styrkelse.

Det er af afgørende betydning, at den regulering, som vi gennemfører på kemikalieområdet, rent faktisk bliver overholdt, og at dem, der producerer eller importerer kemiske stoffer, lever op til kravene om, at de skal vide, hvor skadelige deres stoffer er.

Det er også afgørende, at reglerne bliver overholdt for handel på internettet og især e-handel på platforme, der er hjemmehørende uden for EU, for e-handel udgør i dag en risiko for forbrugerne og bevirker en skævvridning af konkurrencen. Effektivt tilsyn og effektiv kontrol er vigtig, fordi danskerne skal kunne stole på, at den kemikaliepolitik, vi beslutter, også virker i samfundet. Derfor har vi styrket Kemikaliekontrollen. Derfor offentliggør vi nu også resultaterne af kontrollen, så det er transparent for forbrugerne, hvor reglerne ikke overholdes. Og derfor går vi nu ind og blokerer hjemmesider, hvis de gentagende gange sælger produkter, som udgør en alvorlig risiko. Vores virksomheder skal vide, at det ikke kan betale sig at snyde. Det skal ikke være muligt at opnå markedsfordele ved at slække på reglernes overholdelse. Det gælder både for danske virksomheder, og for lande i og uden for EU, hvis varer vi importerer. Vi vil ikke acceptere, at danske virksomheder taber i en ulige konkurrence, hvor forbrugerne og miljøet betaler prisen. Lovlydige virksomheder skal ikke stilles dårligere, fordi de overholder reglerne.

Vi skal styrke kontrollen, hvor risikoen er størst og gennemføre kontrollen, så der opnås den største effekt. Vi skal samarbejde med de europæiske kontrolmyndigheder, så kontrolindsatsen koordineres bredt i EU.

Kontrol af kemiske stoffer i fødevarer indgår i tilsynet med fødevarevirksomheder. Kontrol af kemiske stoffer i fødevarer gennemføres både som tilsyn med, at fødevarevirksomheders egenkontrol indeholder relevante punkter om uønskede kemiske stoffer i fødevarer og som kontrolprojekter, hvor der foretages analyser af kemiske stoffer i fødevarer og fødevarekontaktmaterialer. Tilsynet med og vejledningen af fødevarevirksomhederne skal kvalificeres, så regelefterlevelsen i danske fødevarevirksomheder bliver endnu bedre.

Kemikaliekontrollen skal gennemføre en konsekvent håndhævelse med vægt på mærkbare og retfærdige sanktioner. Mærkbare, fordi det ikke skal være en fordel at snyde. Og fordi danskerne skal vide, at vi fører en ansvarlig kemikaliepolitik i Danmark. Retfærdige, fordi både borgerne og virksomhederne skal vide, at hvis reglerne overtrædes, bliver de håndhævet med vægt på retssikkerhed og proportionalitet.

Aftalepartierne vil mødes årligt for at følge op på aftalen. Der udarbejdes årligt en kort redegørelse for status.

Kemiindsats 2022-25 økonomioversigt

Mio. kr.	I alt
Ansvarlig grøn kemi i en bæredygtig verden	15,0
Forhandlinger af EU's Kemikaliestrategi	14,4
Center for klimavenlige kølemidler	0,6
Et giftfrit miljø, sikre fødevarer, sikre danske arbejdspladser og trykke forbrugere – håndtering af skadelig kemi	77,7
EU regulering af skadelige stoffer (REACH / CLP)	15,3
REACH / CLP – DK bidrag til arbejdsgrupper og komitéer	9,9
EU forbud mod per- og polyfluorerede stoffer (PFAS)	3,3
Bedre EU-regulering af hudallergi i forbrugerblandinger og artikler	4,0
Kombinationseffekter	0,7
Globalt arbejde	6,0
Kortlægning og sundhedsmæssige vurderinger af forbrugerprodukter	16,2
TÆNK Kemi	18,4
E-handel: Kortlægning, kontrol og gode råd til forbrugerne	1,7
Forbrugerinformation om kemi i fødevarer	2,0
Et solidt fagligt grundlag – troværdigt, relevant og kompetent forarbejde til en ansvarlig og retfærdig kemikaliepolitik	127
CeHoS	28,0
Videncenter for allergi	22,0
Testmetoder for hormonforstyrrende stoffer	8,0
PARC+ biomonitoringsindsats	1,5
Fødevareforskning på FVINST / DTU	54,5
Stofvurderinger	8,8
Kemikalier i vand - miljøkvalitetskriterier	4,2
Håndhævelse – kompetent tilsyn og mærkbare og retfærdige sanktioner	45,5
Målrettede kontrolkampagner	21,8
Kontrol med virksomhedernes REACH-registreringer	3,6
Hjælp og vejledning til virksomheder om regler (Helpdesk etc.)	4,4
Vejledning og dialog med virksomheder og forbrugere om kosmetik og legetøj	0,9
Styrke baggrunden for kontrol og vejledning om kemiske stoffer i fødevarer	13,8
Vejledning til erhvervet	1,0
I alt	265,2